

Oponentský posudek diplomové práce Anežky Strakové

úkolem studentky bylo kostýmní řešení opery Bohuslava Martinů, Julietta

Práce nese název: Surrealistické divadelní tendence, opera Julietta aneb Snář napříč léty a mé vlastní kostýmní řešení.

Teoretická část diplomové práce mě vede k úvaze, proč vlastně scénografové a kostýmní výtvarníci studují dobu vzniku díla, na kterém pracují. Je to proto, aby pochopili dobové fascinace, myšlenky, které byly v daném čase aktuální. Při prohlížení obrazů malířů té doby může nastat takový zážeh, kdy na základě viděného a v tomto případě i slyšeného (myslím tím zadanou operu) jsme schopni vlastní interpretací zpřítomnit vnitřní svět autora. Chceme ho poznat a představit ho.

Studium předchozích inscenací už je mnohem formálnější druh inspirace. Uznávám, že to může být velice funkční, poučit se z chyb předchozích inscenátorů, ale obsahuje to jedno nebezpečí: zmizí náš autentický zážitek z poslechu opery, je zapomenut. Před očima vidíme různá výtvarná zpracování (jak se jim vyhnout?- stačí otevřít internet) a už jen třídíme, co je pro nás přijatelnější.

Studentka ve své práci věnuje mnohem větší prostor rozboru inscenací než studiu doby vzniku Julietty, životopis Bohuslava Martinů zcela vynechává, je to škoda, protože v době vzniku Julietty se Martinů seznamuje s Vítězslavou Kaprálovou, možná zažívá přesně ten pocit člověka šťvaného láskou, jako Michel. Možná se mu nechce se probudit. Nevolám po vyhledávání bulvárních historek, ale po vcítění se do autorova světa. Nedokážu připustit verzi tvorby, kdy z předchozích inscenací hledáme tu nejpřijatelnější verzi a naše vlastní řešení se jí pak nápadně podobá. Je tady ale i možnost, že postup byl opačný. Nejdříve vlastní návrhy a pak studium předešlých inscenací-tady je prostor pro studentčinu obhajobu.

Úplně nerozumím zařazení Kafkovy Proměny. Chápu studentčinu snahu zorientovat se v tom, co znamená surrealismus na divadle, ale Kafka mi připadá od Martinů přece jen daleko. Jejich poetika je jiná. Je to celé taková odstředivá odbočka. A zase: zkoumání formy. Když se do celé kauzy zapojí ještě balet a libovolné inscenace se scénografií, která autorce připomene surrealistický obraz, stává se pro mě celá práce příliš bezbřehou.

Abych pasáž s popisem inscenací úplně neztratila, tak ano, souhlasím, že pro dosažení efektu snu, je dobré, když alespoň v jedné ze složek (kostýmy, scéna) je prvek reality. Bez realistického prvku není co nabourat, je třeba podobně jako se to děje ve snu použít motiv z reality, a pak ho zpochybnit, zasadit do nečekaných souvislostí. Studium inscenací Julietty jistě do diplomové práce patří, ptám se jen do jaké míry ho studentka považuje důležité pro své vlastní řešení a zajímalo by mě, kdo byl pro ni Bohuslav Martinů.

Kapitolu „Vlastní interpretace“ autorka zahájí rozdělením postav do skupin a popisem prostoru. Představuje jednotlivé postavy opery tak, že nejdříve krátce popíše jejich roli v ději, a pak to, co mají na sobě. Následně vidíme samotný návrh. Ze samotné podoby kostýmních návrhů velmi dobře čteme, jak barevnost, tak charakter postavy. Jsou výmluvné. Představují asi nejsilnější stránku práce. Barevnost je rozdělena do Modrofialové škály náležící občanům města a Michelovi, proti které stojí žlutá, přisouzená Juliettě. Sbor má mít obličej i na zadní straně čepice, bohužel se nedozvíme, jak to má být v inscenaci využito. Jednotnou barevnost snového světa, ze kterého žlutě svítí postava Julietty považují za dobré rozhodnutí, jediná další žlutá se objevuje ještě na očích snících a na postavě Staré dámy. Žlutá Julietta je i v ostravské inscenaci, ale vím, že studentka s touto barvou přišla nezávisle, v době, kdy ostravská inscenace teprve vznikala. Je to tedy něco, co přečkalo všechny zavržené koncepce, co svítí jasně od samého začátku. Barvu nezpochybňuju, jen (a to převážně v realizaci) mi vadí ordinární nádech celého kostýmu. Je to těmi flitry, tím výstřihem do pasu. Prostě mi to evokuje spíš StarDance, než tajemnou ženu snů, a to bohužel i v té první verzi, kde se s laciností ještě nepočítá. Flitry se rozhodně „propálí“ přes tu tenkou vrstvu. Boty na platformě vše celé ještě zhorší a jistě by poznamenaly i pohyb této Julietty.

Studentka dosáhla dobré rovnováhy mezi hravostí kostýmů jednotlivých obyvatel města a jejich sjednocením, to velmi oceňuji. Michel možná svou barevností trochu příliš zapadá do této skupiny a možná by mu prospěl ještě větší civilismus, který studentka použila pro snící postavy.

Přes tyto dílčí výtky si Juliettu v této podobě dokážu na jevišti představit, a proto doporučuji práci k obhajobě.

Nelze vynechat výtku za jazyková pomýlení, kterým se dalo zabránit alespoň jednou konzultací s Doc.Vlastou Koubskou.

MgA. Dana Hávová asi režii „neduplikovala“, ale suplovala.

V Praze dne 31.8.2020

Mgr.Kateřina Štefková